

Eminentissimi Ac Reverendissimi Domini, D. Joannis Baptistæ, Cardinalis De Luca, Theatrum Veritatis Et Justitiæ, Sive Decisivi Discursus

Ad Veritatem Editi In Forensibus Controversiis, Canonicis & Civilibus, in quibus in Urbe Advocatus, pro una partium scripsit, vel Consultus respondit ; Cum Indicibus Argumentorum, Causarum ac Rerum luculentissimis. Opus Tam Judicibus, Quam Causarum Patronis, atque omnibus in utroque Foro ...

Pars I. De Testamentis, Codicillis, & ultimis voluntatibus. Pars II. De Hærede, & Hæreditate. Pars III. De Legitima Trebellianica, & aliis Detractionibus

Luca, Giovanni Battista de

Coloniae Agrippinae, 1690

Disc. XV. Anconitana testamenti. De eadem materia cap. relatum; An scilicet schedula testamentaria, ex sui facie imperfecta, manu testatoris conscripta, per Religiosum post mortem testatoris apud ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74043](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74043)

ANCONITANA
TESTAMENTI
AD PETITIONEM
SIMEONIS DE PAITINIS.

Responsum pro veritate.

De eadem materia *cap. relatum*; An scilicet schedula testamentaria, ex sui facie imperfecta, manu testatoris conscripta, per Religiosum post mortem testatoris apud Notarium exhibita, cum assertione, quod sibi à defuncto tradita sit custodienda, ut exequutioni tãquam testamentum demandaretur, valeat, ac probet quoad pias dispositiones, nec nẽ.

SUMMARIUM.

¹ *Acti series.*

² *In testamentis ad pias causas quacumque probatio naturalis sufficit.*

³ *Sed requiritur probatio voluntatis perfecta redacta ad actum testandi.*

⁴ *Quando scriptura dicatur continere voluntatem perfectam, vel nẽ.*

⁵ *De plurium imperfectarum conjunctione ad faciendam perfectam.*

DISC. XV.

Post obitum Joannis, quidam sacerdos Regularis, coram Notario, & testibus, exhibuit schedulam, quam cum juramento asseruit, scriptam propria manu dicti Joannis, atque ab eodem sibi traditam fuisse, ut quatenus aliud testamentum non conficeret, illam exhiberet alicui Notario, quoniam intendebat cum ea dispositione decedere, observanda per hæredem pro salute ejus animæ.

Schedula prædicta non habebat diem, mensem, annum, & locum, minusque hæredis institutionem, neque subscriptionem, seu alia verba, quæ finem, seu perfectionem actus denotarent, atque in ejus proœmio dicebatur, quod testator ita vellet ordinare ejus ultimam voluntatem per viam testamenti clausi, & sigillati, ejusque manu subscripti, deindeque subsequerentur electio sepulture, nec non octo legata, duo scilicet prophana & sex pia, in quorum duobus, geminatam facit mentionem hæredis, per quem illa impleri debuissent; Istaque facti serie sic stante, pro veritate consultus fui ex parte hæredis ab intestato venientis, an hujusmodi schedula vim haberet validæ, ac perfectæ dispositionis, adeo ut eum obligaret ad implementum nec nẽ.

Respondi quod in omni ferè materia, præsertim verò in ista, ob scribentium; ac ingeniorum nimiam varietatem, hodiè de certa, & determinata veritate amplius responderi non potest, ideoque mea est respondendi consuetudo de proprio judicio, juxta

Card. de Luca P. I. de Test.

quod, probabilius pro imperfectione, ac invaliditate dictæ dispositionis responderi debere visum est, quamvis non absque aliqua dubitatione, ad quam dirimendam, consului aliquam concordiam cum Fabrica S. Petri, seu cum piis legatariis.

Quamvis enim, rejecta opinione volentium, ut duo testes, de quibus *in cap. relatum il secondo extra de testamen.* de necessitate requisiti sint etiã in testamentis ad pias causas, adeo ut videatur species formæ per dictum canonem inductæ, omninò recepta sit contraria, ut scilicet duo testes in *canone* stent demonstrativè, non autem præcisè, ac taxativè, pro demonstratione scilicet simplicis probationis naturalis, qua solum, disposita ad pias causas contentantur, rejecta quacumque solemnitate juris positivi, cui pia causa non subiacet, proindeque etiam sola schedula propria manu conscripta, adimitur testamenti patris inter liberos sufficiat, seu quæcumque alia species probationis naturalis, juxta *decis. 1. Achil. de testamen. Buratt. decis. 475. Cavaler. decis. 553. decis. 47. par. 2. divers. decis. 889. par. 10. rec. & in aliis, de quibus disc. præced.*

Attamen, ut habetur *disc. proxime præcedentibus. 3 & in aliis*, id procedit, dummodò probatio naturalis concludat perfectionem voluntatis deductæ ad terminum, seu actum testandi, cum frequenter concurrat quædam concludens probatio voluntatis morientis, quæ tamen adhuc ambulet, atque sit in via, non autem in termino.

Ubi enim accedit imperfectio voluntatis adhuc ambulantis, ac indeterminatæ, tunc favor piæ causæ non est operativus, cum hic suppleat quamcumque imperfectiõnem solemnitatis à jure positivo resultantis, non autem illam voluntatis utpotè juris naturæ, juxta celebre *cons. 119. Oldrad. magis communiter receptum, ex deductis eod. disc. præced.* quæ in præfenti etiam Responsio, cum auctoritatum, ac decisionum consueta cumulatione, ad satisfaciendum ignaro vulgò deducebantur; Ideoque dicebam, quod hujusmodi quæstiones non sunt amplius juris, sed solum facti, & applicationis, an scilicet, & quando probationes concludant talem perfectionem, nec nẽ.

Quando igitur scriptura (cum præsupposito, quod benè justificatum esset, quod sit conscripta manu testatoris), ex sui facie contineret voluntatem completam, ac perfectam, quia nempe haberet institutionem hæredis, annum, mensem, diem, ac locum, aliaque verba in testamentis jam completis apponi solita, qualis erat casus, de quo *in Romana hereditatis 4. Maii 1657. coram Melio, & 14. Januarii 1661. coram Verolpio eodem disc. præced. mentionato*, adeo ut quæstio reduceretur ad solam dubietatem, an talis scriptura confecta esset tantquam præparatio futuræ voluntatis, adhuc ad testandi actum non devenit, vel econtra, (& ad quem punctum in dicta causa quæstio restringebatur); Tunc credidissim pro validitate, ac perfectione potiùs responderi debuisset, quoniam, stante perfectionis præsumptione scripture redactæ ad formam voluntatis completæ, si sufficiunt præsumptionem coadjuvantia, multò magis sufficere debuisset positiva jurata attestatio sacerdotis, & Religiosi, nullum proprium, vel propriæ Ecclesiæ interestè habentis circa ibi disposita.

Verùm difficultatem mihi inferebat omnimoda dictæ scripture imperfectio, ex ejus facie ad oculum comprobata, Tum quia carebat institutione hæredis, quem geminatè disponens præsupponebat; Tum etiam quia non habebat annum, mensem,

D 2 sem,

De LUCA
de
testamentis
et test.
CIV

fem, diem, locum, & alia verba complementum actus denotantia; Et quod magis est, in ejusdem scripturæ proœmio, disponens expressè declarabat suæ voluntatis esse illud testamentum ordinandi propria manu subscriptum, clausum, & sigillatū, quæ omnia deficiebant; Ex ista enim proœmiali declaratione videbatur esse in terminis claris, ac fortioribus, illis de quibus *apud Oldrad. d. conf. 119. e. jusque sequaces deductos d. disc. preced.*

Posita enim imperfectione scripturæ adeò ut illa, sola, & de per se nullam speciem probationis (nec etiam semiplenæ) constituente perfectæ voluntatis, tota probatio restringeretur ad attestationem dicti Religiosi, tunc huic, tanquam unico nullatenus deferendum esse dicebam, cum ad hunc effectum, juxta ejusdem canonis dispositionem innixam oraculo, ut in ore duorum, vel trium stet omne verbum, requirantur ad minus duo testes, quos aliundè non adminiculatus, verius est, ac magis communiter receptum debere esse integros, ut *eod. disc. preced.*

Neque videbatur dari debere locum illi conjunctioni semiplenarum imperfectarum probationum, quæ in civilibus regulariter admittitur, quoniam quicquid sit, an id procedat in ultimis voluntatibus probandis, adhuc neque dictæ semiplenæ aderant, quæ coniungi possent, cum ad hunc effectum requiratur, ut qualibet earum sit in suo genere valida, & perfecta, quod dici posse non videbatur, quoniam ubi etiam dictus Religiosus tanquam unicus testis integer sufficeret ad unam semiplenam, atamen deficiebat altera, quæ ex dicta scriptura ex sui facie omnino imperfecta deduci non poterat, dum illa potius apta erat destrueri dicti testis depositionem, vel eam debilitare, ut potè contrariam, declarationi disponentis testandi in oculo, mediante illius scripturæ subscriptione, clausura, & sigillatione, quorum nihil gestum fuerat, ideoque dicta scriptura potius probabat contrarium, quod scilicet testator adhuc non devenisset ad actum testandi, dum ipse expressè declaraverat quod sub ea forma testari volebat; Atque pro meo iudicio ista videbatur veritas, quæ clarior remaneret, ubi (ut requirenti insinuabam), facti circumstantiæ inducerent adversus dictum Religiosum, aliquam suspicionem, quæ ejus fidem minueret; Cum enim hominum frequens sit consuetudo (prudentiæ motivis innixa) dum bene valent, eorum ultimas voluntates præparandi, ut cum maturiori iudicio, ac reflectione demum ad actum testandi eas reducerent, quod cum reiteratis præparationibus fieri solet; Ita sequeretur quod in libito esset cujuslibet famuli, & confidentiarii, aut alterius casualiter tales præparationes inter defuncti scripturas reperientis, cum sola ejus assertione ordinare testamentum; Ideoque talis assertio considerabilis videtur, quando ipsa scriptura habet faciem, ac præsumptionem perfectionis, vel saltem ei non resistat diversa facies, seu præsumptio imperfectionis, ut in hac facti specie resistere videbatur, & consequenter firmum remanet, ut sit questio facti pro istius qualitate diversimodè decidenda.

VITERBIEN. HÆREDITATIS

P R O

EXEQUITORIBUS TESTAMENTARIIS

C U M

RELIGIONE HIEROSOLYMITANA.

Casus disputatus coram Thesaurario, & resolutus, ut infra.

De eadem materia imperfectionis voluntatis, an & quando obtet piæ causæ, Et quando hæc imperfectio adesse dicatur; Et quid in concursu alterius Ecclesiæ, vel piæ causæ.

S U M M A R I U M.

- ¹ *Facti series.*
- ² *Resolutio causæ.*
- ³ *De valida dispositione ad piæ causas absque solemnitatibus.*
- ⁴ *Omissio institutionis hæredis non obstat testamento ad piæ causas.*
- ⁵ *Quod istud privilegium piæ causæ non procedat contra aliam causam piæ.*
- ⁶ *Contrarium verius.*
- ⁷ *De rationibus quibus innititur conclusio, de qua num. 3.*
- ⁸ *Istæ rationes procedunt activè, & passivè in piæ causæ.*
- ⁹ *Quod favor piæ causæ non suppleat imperfectionem voluntatis.*
- ¹⁰ *Testamentum est individuum, ac perficitur in ultimo actu, seu momento.*
- ¹¹ *De conclusione ut donatio facta Ecclesiæ, vel piæ causæ absenti valeat, quando procedat.*
- ¹² *Quando voluntas dicatur perfecta, vel imperfecta, & quomodo istæ quæstiones decidi debeant.*

D I S C. XVI.

Postquam Terentius, testamentum in publica forma condiderat, quo hæredem instituerat Ecclesiæ majorem Oppidi Centum cellarum, ad effectum, ut in Collegiatam erigeretur, M. Magistro S. Hierosolymitanæ Religionis apocam privatam transmisit, continentem promissionem donandi ejus bona, ad effectum erigendi in eodem Oppido Commendam sub diversis capitulis, ac pactis; Cumque antequam apoca prædicta à M. Magistro, ejusque Consilio acceptaretur, quinimò ad noticiam deveniret, præfatus Terentius gravi morbo pressus esset; Hinc accersito Notario ad effectum condendi testamentum, per quemdam familiarem eidem Notario tradita fuit legenda coram testatore, ac testibus, alia consimilis scheda, cujus lectura sequuta, ipso testatore, nutu, ac signis annuente, dum Notarius eum interrogabat, qualisnam esset hæres ab eo instituendus, expiravit; Quare inter exequutores in primo testamento deputatos pro erectione Ecclesiæ Collegiatæ, ac ministro dicti